



Naturvernforbundet
i Rana og omegn

Frode Solbakken,
leder
Baklandsveien 152
8646 Korgen
e-post: frodesolbakken@hotmail.com

Dag Johansen,
Sekretær og saksbehandler
Skogveien 36
8613 Mo i Rana
e-post: dag.rossum.johansen@helgelandssykehuset.no

15.05.2026

Til: NVE,
Energi- og konsesjonsavdelingen
0301 Oslo
e-post: nve@nve.no

Høringsuttalelse vedr. selskapet Blåfall AS sitt forslag til utredningprogram for søknad konsesjon Randal kraftverk i Rana kommune.

Saksnummer: 202525889

Høringsfrist: 15.05.2026

Det vises til selskapet Blåfall AS (heretter Blåfall) sin melding med forslag til utredningsprogram for Randal kraftverk i Rana kommune med planlagt årlig uregulert kraftproduksjon på 61 GWh, datert 04.03.2026 . Og vi viser til NVE sitt offentlige informasjonsmøte om saken på Scandic Meyergården i Mo i Rana den 27.04.2026.

Anmodning om tidlig avslag

Naturvernforbundet vil i utgangspunktet anføre at Olje- og energidepartementet så sent som den 26.10.2018 avsto en lignende konsesjonssøknad fra selskapet MIP Miljøkraft AS på å bygge Hjartås kraftverk i øvre Ranaelva, noen km nedenfor Blåfall sin nåværende søknad, med en stipulert uregulert årlig kraftproduksjon på 52,7 GWh. Olje- og energidepartementet sin begrunnelse for avslaget var at Ranaelva allerede er sterkt påvirket av vannkraftutbygging, at det omsøkte tiltaket kunne medføre nevneverdig negativ betydning for laks i et nasjonalt laksevassdrag som Ranaelva er og at et Hjartås kraftverk ville ha påvirket landskap og naturtypene bekkekløft og fossesprøytsone av regional verdi. Videre merket departementet seg at det var lokal motstand mot søknaden. Utfra vår kontakt med lokalbefolkningen i Øvre Dunderlandsdalen/Randalen så kan Naturvernforbundet i Rana og omegn opplyse om at den lokale motstanden imot kraftutbygging ikke er mindre nå, snarere tvert imot.

På denne bakgrunn vil Naturvernforbundet i Rana og omegn oppfordre NVE til å benytte seg av muligheten til å gi tidlig avslag på Blåfall sin konsesjonssøknad for å spare både utbygger og innbyggerne for unødvendig ressursbruk. Lovendringen i energiloven i 2025 åpnet eksplisitt for å avslå søknader uten ny kunngjøring/høring når det på grunnlag av foreliggende dokumenter er klart at søknaden skal avslås, jf. energilovens § 2-2 femte ledd.

1. Uavhengige konsekvensutredere

Hvis NVE likevel beslutter at Blåfall skal få gå videre med konsesjonssøknaden, så vil Naturvernforbundet for det første oppfordre NVE til selv, evt. overlate til statsforvalteren i Nordland, å utpeke og engasjere konsekvensutrederfirma for å sikre uhildet god kvalitet på utredningene (betalingen kan enkelt faktureres Blåfall). NVEs egen rapport «Etterundersøkelser av flora og naturtyper i elver med planlagt småkraftutbygging» fra 2015 viser med all tydelighet at ordningen med at tiltakshaver velger ut og finansierer firmaene som gjør konsekvensutredningene, skaper et usunt avhengighetsforhold mellom utbyggerinteressene og utrederfirmaene slik at mye naturmangfold ikke blir avdekket (1). Dette undergraver god naturfaglig kvalitet og dermed også lovens krav til kunnskap, dvs. naturmangfoldlovens §8 (*kunnskapsgrunnlaget*).

2. Hydrologisk grunnlag er vannføringen før Rana kraftverk ble satt i drift

Som det går fram av Blåfall sin melding av 04.03.2026 side 32 – 33 så ble vel 60% av den naturlige vannføringen i øvre Ranaelva fraført og overført til Kalvatnet i forbindelse med utbyggingen av Rana kraftverk på 1960-tallet. Dette gjelder nesten hele den elvestrekningen som Blåfall søker utbygd, jf. meldingens figur 23 på side 33: *Feltfordeling*. I saken om Hjartås kraftverk viste tiltakshaver den gang (som var Miljøkraft Nordland AS) i sin opprinnelige konsesjonssøknad fra 2013 (på sidene 44 – 47) til historiske hydrologiske grunnlagsdata med måleserie fra Krokstrand i tidsrommet 1938 – 1970. Så disse måledataene finnes.

Naturvernforbundet anser det som selvsagt at NVE stiller krav til Blåfall om at det er den opprinnelige vannføringen fra før Rana kraftverk ble satt i drift i 1967, som skal være utgangspunktet for beregning av minstevannføring (5-persentil) sommer som vinter – ikke det som Blåfall helt feilaktig beskriver som «naturlig vannføring» (etter 1993) på side 31 - 32 i melding sin, hvilket er den sterkt reduserte vannføringen etter 1967.

I det hele tatt må kraftverkets innvirkning på vannføringen nedover i elvestrekningen helt til Krokstrand synliggjøres og settes krav til med utgangspunkt i den naturlige/opprinnelige vannføringen fra før 1967. Dette gjelder ikke minst vurdering av hvorvidt eksisterende naturmangfold langs denne delen av Ranaelva, både planter, dyr og fisk, tåler mer fraføring av vann enn det allerede er, dvs. samlet belastning, jf. naturmangfoldlovens §10 (*økosystemtilnærming og samlet belastning*).

3. Bergartene, mineralene og fjellets porøsitet i tunneltraséen må kartlegges

Blåfall sitt kraftanlegg planlegges med vannvei i en ca. 5,3 km lang tunnel fra inntaket til kraftstasjonen i Randalsfjellet. Tunnellmassene er tenkt plassert i fire deponier hvorav to av disse (deponi 2 og deponi 4) er tenkt plassert inn til elvebredden i Ranaelva. Både for å unngå farlige forurensninger/avrenninger fra bergmassene/deponiene og for sikkerheten og realismen i prosjektet er det avgjørende viktig at det blir tatt representative bergprøver i tunneltraséen (boreprøver) slik at det ikke oppstår ubehagelige overraskelser i anleggsperioden og driftsfasen etter en evt. konsesjon, f.eks. avrenning av giftige tungmetaller eller radioaktive steinmasser. Naturvernforbundet vil minne om at fjellet vest for

Langvassdeltaet i Rana kommune viste seg å inneholde radioaktive bergarter og at en kraftverksøknad her (i vassdraget Bordvedåga) ble avslått i 2016 av den grunn. I det hele tatt må avrenningen fra tunnelen og deponiene til Ranaelva bestemmes i type og mengde avrenning og dens påvirkning på naturmangfoldet i elva (med allerede vel 60% fraført vannføring) kartlegges.

4. Naturmangfoldet ved og rundt de to bekkene på Randalsfjellet som planlegges fraført, må kartlegges og sikres minstevannføring

I meldingen fra Blåfall er Naturvernforbundet usikre på om naturkartlegging oppe på Randalsfjellet er tenkt gjort. I alle fall er det ingen opplysninger om hydrologien eller om det i det hele tatt er planer om minstevannføring i de to bekkene der som er tenkt fraført. Naturvernforbundet har inntrykk av at vannføringen i disse to bekkene er planlagt fraført i sin helhet. Dette er uakseptabelt. Blåfall planlegger også å lage ATV-veier opp på Randalsfjellet til disse to bekkene (jf. sammendraget på side 2) hvilket vil gjøre naturmangfoldtapet/ landskapstapet uforholdsmessig stort. Alt dette må NVE kreve naturkartlegges i utredningsprogrammet, i tillegg til hydrologiske analyser av bekkeløpene med krav til minstevannføring.

5. Tiltakets påvirkning av samlet belastning for reindriftsnæringen må være en del av utredningsprogrammet

I Blåfall sine kraftverksplaner inngår det en større inntaksdam en knapp km sør for Bolna hvilket samfaller med området for reindriftas flyttveitrasé. Naturvernforbundet anser det derfor som et opplagt tema i utredningsprogrammet at dette og evt. andre tema som f.eks. inngrepene oppe på Randalsfjellet må konsekvensutredes i samråd med det berørte reinbeitedistriktet og reindriftfaglig kompetanse. Dette må særlig sees i sammenheng med de belastninger reindriftsnæringen allerede er utsatt for i området.

Med hilsen

Naturvernforbundet i Rana og omegn

Frode Solbakken
leder

Dag Johansen
sekretær og saksbehandler

Referanse:

- (1) <https://www.nve.no/om-nve/forsking-og-utvikling-fou-i-nve/fullforte-fou-prosjekter/rapport-om-kartlegging-av-biologisk-mangfold-i-smakraftsaker/>